

De ontmoetingsruimte in de Leiekaai.
"De bewoners zijn hier de drijvende kracht."

Bewoners sociale wijken verbeteren de leefbaarheid

Praten werkt echt

Buurtportret Het Rabot en de Leiekaai in Gent zijn sociale woonwijken met een reputatie. Tot voor kort was die terecht: drugs, criminaliteit en eenzaamheid tekenden er het leven. Maar de wijken komen erbovenop. *Weliswaar* ging op pad met de opbouwwerkers van Samenlevingsopbouw Gent. **Tekst Marjorie Blomme | Foto's Lies Willaert**

Toen Samenlevingsopbouw Gent in 1998 aan de slag ging in de flatgebouwen aan de Leiekaai, leek het er een decor van een film van de broers Dardenne. Criminaliteit, drugs, vandalisme, sluikestorten en vereenzaming vierden hoogtij. De bewoners van de 282 sociale flats aan de rand van de Brugse Poort praatten niet over hun problemen, noch met elkaar, noch met de huisvestingsmaatschappij. Gevolg: frustraties en opgekropte woede. Bovendien bevonden de gebouwen zich in een erbarmelijke staat en waren de huurprijzen te hoog. "De gebouwen waren een droom voor daklozen en

druggebruikers", zegt opbouwwerker Wannes Dege-
lin. "De situatie was onhoudbaar geworden."

SPIRAAL VAN VERLOEDERING

Sinds oktober 2005 worden de flats gerenoveerd. Ze waren totaal onderkomen. De daken lekten, er was een vochtprobleem en de gebouwen konden niet worden afgesloten voor indringers. De flats zaten in een neerwaartse spiraal.

"Dat is niet uitzonderlijk voor sociale hoogbouw", zegt Pascal De Decker. Hij is als socioloog verbonden aan de Hogeschool Gent en is gespecialiseerd in

ruimtelijke ordening en sociale huisvesting. “Bij de opkomst van de sociale woningbouw geloofde men rotsvast in hoogbouw. Aanvankelijk was de kwaliteit van die woningen goed. Maar kwaliteit heeft een prijs. En die prijs wordt normaal gezien doorgerekend in de huurprijs. Het doelpubliek had echter, en heeft nog steeds, een laag inkomen. Het alternatief was om goedkoper te bouwen, en in te boeten op kwaliteit en ruimte.”

EENZAAMHEID

Eerst en vooral hebben de opbouwwerkers het sociale weefsel versterkt. “Toen we hier begonnen, was er nauwelijks contact tussen de bewoners”, zegt opbouwwerker Kris Dom. “De mensen leven

hier samen op een kleine oppervlakte, maar omdat er geen straatleven is, komen ze maar zelden met elkaar in contact. Daar

Kwalitatieve hoogbouw kan een oplossing zijn voor de toekomst.

is de gemeenschappelijke ruimte te klein voor. De bewoners komen binnen en stappen de lift in.” Dus begon men met de boekenkar rond te rijden, een bibliotheek op wielen die stopt aan elke flat. Vrijwillige bewoners en opbouwwerkers bellen aan om bewoners uit te nodigen boeken te ontlenuen. “Het werkt beter dan we ooit hadden durven dromen”, zegt Wannes. “Het zet mensen aan om met elkaar te praten. Terwijl ze in de gang staan om een boek te kiezen, leren ze elkaar kennen en kunnen ze een babbeltje slaan.”

De bewoners zijn de drijvende kracht achter de projecten van Samenlevingsopbouw Gent. Een bij-

zondere bewoner van de Leiekaai is Milo. Hij is een van de bezielers van de ontmoetingsruimte. “Toen ik over de boekenkar hoorde, was ik meteen enthousiast”, zegt hij in sappig Gents. “Het is waar dat mensen hier vaak eenzaam zijn. Er is miserie. Maar ik ken niet veel bewoners die hier niet graag wonen. We moesten ze alleen opnieuw een reden geven om buiten te komen. Toen Wannes en Kris me vroegen om een ontmoetingsruimte uit te bouwen, heb ik meteen toegezegd. Ik ben begonnen met een paar bakken cola en een tafel. Beetje bij beetje hebben we dit appartement samen ingericht. Nu komen we hier elke dinsdag samen, drinken we een koffietje en babbelen we over wat er de afgelopen week gebeurd is.” Milo is intussen een vertrouwenspersoon geworden voor de bewoners. “Dat is niet altijd gemakkelijk, ik moet iedereen te vriend houden. Maar de mensen weten dat ik kan zwijgen, dat hun ontboezemingen veilig zijn bij mij. Ik denk dat ze nood hebben aan iemand als ik. Er zijn ook mensen die niemand hebben. Vorig jaar heb ik Maria na haar dood laten vermelden tijdens een kerkdienst. Ze had niemand anders. Dat vind ik mooi. Ik speel hier ook elk jaar Sinterklaas en Kerstman. Onlangs was er nog een oude vrouw, van wie de man me had gevraagd om bij hen aan te bellen als sint. Ik ging naast haar in bed liggen en ze zei me: “Dat ik dat nog mag meemaken, dat er een *Kloas* naast mij in bed ligt.” (lacht)

Volgens De Decker is eenzaamheid echter niet eigen aan sociale hoogbouw. “Dit vooroordeel leidt de aandacht af van de echte problematiek: de verarming en de marginalisering van de sociale wijken. De eenzaamheid en de isolatie vallen hier gewoon meer op.”

HOGER EN RUWER

Tussen het Verbindingskanaal, de Coupure en de ring rond Gent ligt de wijk Rabot. Op een oppervlakte van nog geen vierkante kilometer wonen ongeveer 7.300 mensen. Aan de rand van de wijk staan drie sociale woontorens, op slechts een honderdtal meter van het gloednieuwe justitiepaleis. Deze torens tellen 572 appartementen en zijn groter, hoger en ouder dan die aan de Leiekaai.

Het valt meteen op dat de sfeer hier meer gespannen is. Een paar jaar geleden was het hier gevaarlijk. Drugdealers zwaaiden de plak en mensen werden afgeperst bij het binnengaan van hun eigen flatgebouw. Een groepje hangjongeren aan de ingang bedreigde de bewoners en eiste geld. Er waren op dat moment ook veel brandstichtingen. Mensen waren bang om 's avonds buiten te komen. Agressie en racisme voedden elkaar.

Op een groot papier aan de ingang van de middelste toren staat nu in hoofdletters: Uit respect voor de

Freddy: “Ik woon hier doodgraag.”

bewoners mag niemand nog op de trappen aan de ingang van de gebouwen zitten. “De huisvestingsmaatschappij wil hiermee iets doen aan de hangjongeren die hier elke avond op de trappen zitten en de bewoners lastigvallen”, zegt Wannes. “Maar ze lijken niet te beseffen dat ze met een specifiek publiek te maken hebben. De bewoners van deze blokken hebben lak aan autoriteit. Mensen willen niet paternalistisch of schools behandeld worden.”

Uiteindelijk volstond een aantal oudere mannen om de jongeren te verjagen. “Vorige zomer gingen die plots op ‘hun’ plek zitten. Daar durfden ze niet veel tegen beginnen. Ze hebben nog wel respect voor ouderen, zeker voor mannen. Die begonnen op de jongeren in te praten en stuurden hen weg. Na een tijdje kwamen ze niet meer. De ouderen straalden meer gezag en autoriteit uit door daar gewoon te zitten, dan alle briefjes en waarschuwingen samen.” Communicatie met de sociale huisvestingsfirma was een probleem. Dat is al verbeterd. “We werken nauw samen met WoninGent. We kijken op naar steden als Rijsel, waar bijvoorbeeld muziekstudio’s in de kelders van woonblokken zijn gemaakt. Op die manier bereik je een divers publiek. In Nederland zetelen de bewoners zelfs in de raad van bestuur van de huisvestingsmaatschappij. We hebben duidelijk nog een lange weg te gaan. Maar we geloven erin.”

INVESTEREN IN DE OMGEVING

Veel sociale huurders investeren weinig in hun omgeving. “Een huurder bevindt zich vaak in een tussenstadium”, zegt De Decker. “Ofwel huurt hij in afwachting van de aankoop van een eigen huis, ofwel heeft hij geen andere keuze. De mensen die in deze flats wonen, bevinden zich vaak in de tweede categorie. Vooral de laatste jaren is de bevolking van sociale flats veranderd. De mobiele, werkende bewoners zijn vervangen door sociaal zwakkeren: ouderen, (ex-)verslaafden, allochtonen en mensen met een instellingsverleden.”

“Sociale hoogbouw heeft vaak een negatief imago”, zegt Wannes. “Dat is niet altijd onterecht, maar met de Leiekaai en de torens van het Rabot hebben we bewezen dat het ook anders kan.”

STAD SLUIT DE OGEN

“De stad investeert veel in de wijk met het project ‘Bruggen naar het Rabot’, maar voor de torens krijgen we nog te weinig positieve aandacht”, zegt Wannes. “Terwijl dit een buurt is waar generatiearmoede heerst.” Volgens Wannes zijn de torens een doorn in het oog van het stadsbestuur. Sinds 2002 is er zelfs sprake van de torens af te breken. Gevolg: paniek onder de bewoners, die tot vandaag sluimert.

Puur economisch leek het logisch om de flats af te breken. “Maar het is niet menselijk”, zegt Wan-

Opbouwwerker Wannes: “De bewoners moeten weer leren praten met elkaar.”

nes. “Als deze mensen hun woning verliezen, waar moeten ze dan naartoe? Voor veel mensen is dit het enige wat ze zich nog kunnen veroorloven. Gelukkig is er nog niets beslist. Het stadsbestuur beseft immers dat het niet makkelijk is om duizend mensen elders te huisvesten. Vooral niet omdat er in Gent nog zeventuizend mensen op de wachtlijst staan.” Volgens Patrick Ysebie, kabinetsmedewerker van de Gentse schepen van Stadsontwikkeling, Mobiliteit en Wonen Karin Temmerman, is er een studie besteld. “Maar het zou voorbarig zijn om daar nu informatie over vrij te geven. We weten zelf nog niet wat er gaat gebeuren met de torens. Waarom zouden we mensen dan nodeloos ongerust willen maken?”

De oorspronkelijke bewoners zijn vaak vervangen door sociaal zwakkeren.

De bewoners laten het alvast niet aan hun hart komen. Zij willen positief blijven over de toekomst. Freddy, een van de kleurrijkste bewoners van het Rabot, vertelt honderduit over de wijk en de torens: “Ik woon hier doodgraag. Er wonen hier misschien wat zotten, maar iedereen aanvaardt me zoals ik ben.” Binnenkort komt er ook in een van de torens van het Rabot een ontmoetingsruimte. Reden te meer voor de bewoners om er het beste van te blijven maken.

► Reacties welkom op www.weliswaar.be/forum